

6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-14. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

7. Наказ Міністерства фінансів України «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 7. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

8. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 року № № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ ТА ЙОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Гордієнко Н. І., канд. екон. наук, професор, Костоглодова Ю. О., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Рівень зношення основних засобів багатьох українських підприємств досягає 70-90 відсотків. Об'єктивно необхідно широкомасштабне технічне переозброєння виробництва. Впровадження нових технологій можливо тільки на новому обладнанні.

Впродовж останніх декількох років альтернативою формі продажів обладнання, що склалася стає лізинг. Він дозволяє здійснити повне фінансування капіталовкладень, зберігаючи підприємствам фінансову ліквідність, яка може знадобитися їм у оборотному капіталі чи для інших капіталовкладень.

Фінансовий лізинг підвищує зацікавленість вітчизняних і західних компаній в одержанні додаткових гарантій повернення коштів, зменшенні податкових нарахувань.

Українським банкам надається можливість залучати під свої гарантії західних інвесторів, співпрацювати з державами в реалізації проектів, користуватися більш дешевими кредитними ресурсами, можливість фінансувати клієнтів у повній відповідності з потребами у коштах на технічне переозброєння.

Лізинг дозволяє фінансовим інститутам, банкам більш правильно реструктуризувати свою діяльність, зсувати акценти в бік кредитування інвестиційних проектів з більш високими гарантіями, тому що майно, що здається в лізинг, як правило є високоліквідним, а головне, воно залишається у власності лізингоотримувача і після сплину строку фінансового лізингу.

Лізинг в Україні постійно набуває більш чіткі організаційні та правові форми. Формуються необхідні законодавчі та нормативні передумови для правового регулювання діяльності учасників лізингових операцій. Ринок лізингових операцій в Україні оцінюється як дуже ємкий, здатний принести значні доходи.

Процес лізингу виражає комплекс майнових відносин, що складаються у зв'язку з рухом майна між учасниками лізингової операції. Тому лізинг, як економіко-правова категорія, являє собою особливий вид підприємницької діяльності, спрямованої на інвестування тимчасово вільних або притягнутих

фінансових коштів, коли за договором фінансової оренди (лізингу) орендодавець зобов'язується придбати у власність обумовлене договором майно в певного продавця й надати це майно орендареві за плату в тимчасове користування для підприємницьких цілей. Лізинг має подібність із кредитом, наданим на покупку устаткування.

При лізингу власність на предмет оренди зберігається за лізингодавцем, а лізингоодержувач здобуває його лише в тимчасове користування, тобто право користування майном відділяється від права володіння ім. За володіння цим правом лізингоодержувач платить лізингової компанії відповідні суми — лізингові платежі, розмір, вид і графік перерахування яких визначається умовами двостороннього лізингового договору.

Після закінчення строку лізингового договору лізингоодержувач може залежно від того, як домовляться сторони, придбати об'єкт угоди за погодженою ціною (залишкової вартості майна); продовжити лізинговий договір на колишніх або скоректованих умовах; повернути устаткування власникові після закінчення строку договору.

У силу недостатності власних засобів і обмеженого доступу, до кредитних ресурсів для придбання майна у власність або відсутності необхідності в обов'язковій покупці майна він (лізингоодержувач) звертається до лізингодавця, що має необхідні засоби, із проханням про участь його в угоді. Ця участь лізингодавця виражається в наступному:

лізингова компанія перевіряє відповідність цін, яку погодив лізингоодержувач ринковому рівню;

купує необхідне лізингоодержувачу майно у постачальника або виробника на основі договору купівлі-продажу в власність лізингової компанії; надає куплене майно лізингоодержувачу у тимчасове користування на договірних умовах.

Документами, що регламентують правовідносини, що виникають при оренді, лізингу, у тому числі при фінансовому лізингу, є ГК України (ст. 759, ст. 806), ГК України (ст. 289, ст. 292) і Закон про фінансовий лізинг [1, 2] .

На перший погляд ніяких спеціальних правил для обліку фінансової оренди в податковому обліку немає, тому що по фінансовій оренді з резидентами України коректування фінансового результату до оподаткування не передбачені.

Так згідно п. 140.2 ст. 140 розд. III Податкового кодекса (ПК) України для платника податків, у якого сума боргових зобов'язань, у п. 140.1 ст. 140 розд. III ПК України, що виникли по операціях зі зв'язаними особами - нерезидентами, перевищує суму власного капіталу більш ніж в 3, 5 рази (для фінансових установ і компаній, що займаються винятково лізинговою діяльністю, більш ніж в 10 разів), фінансовий результат до оподаткування збільшується на суму перевищення нарахованих у бухгалтерському обліку відсотків по кредитах, позиках і іншим борговим зобов'язанням над 50 % суми фінансового результату до оподаткування, фінансових витрат і суми амортизаційних відрахувань по даним фінансової звітності звітного податкового періоду, у якому здійснюється нарахування таких відсотків [333].

Також в податковому законодавстві міститься спеціальне визначення "фінансового лізингу", яке суттєво відрізняється від норм П(с)БО 14 і МСБО17 [4, 5].

Відповідно до пп. "б" 14.1.97 п. 14.1 ст. 14 ПК України фінансовим лізингом є господарська операція, яка здійснюється фізичним або юридичною особою й передбачає передачу орендареві майна, що є основним засобом згідно із цим Кодексом і придбаним або виготовленим орендодавцем, а також усіх ризиків і винагород, пов'язаних із правом користування й володіння об'єктом лізингу.

Лізинг вважається фінансовим як вже відмічалось, якщо договір лізингу містить одне з наступних умов:

- об'єкт лізингу передається на строк, протягом якого амортизується не менш 75 % його первісної вартості, і орендар зобов'язано придбати об'єкт лізингу у власність протягом терміну дії договору лізингу або в момент його витікання за ціною, певної в такому договорі;

- балансова (залишкова)вартість об'єкта лізингу на момент закінчення дії такого договору становить не більш 25 % первісної вартості ціни такого об'єкта лізингу на початок терміну дії лізингового договору;

- сума лізингових (орендних) платежів спочатку строку оренди дорівнює первісній вартості об'єкта лізингу або вище її;

- майно, яке передається у фінансовий лізинг, виготовлене на замовлення лізингополучателя (орендаря), і по закінченню дії лізингового договору не може бути використане іншими особами, крім лізингоодержувача, виходячи з його технологічних і якісних характеристик [3].

Відповідно до пп. "а" п. 185.1 ст. 185 розд. V ПК України, об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податків, зокрема по передачі об'єкта фінансового лізингу в користування лізинго- одержувачеві/орендареві.

Відповідно до п. 188.1 ст. 188 розд. V ПК України база оподаткування операцій по поставці товарів/послуг визначається виходячи з їхньої договірної вартості (у випадку здійснення контрольованих операцій - не нижче звичайних цін, певних у відповідності зі ст. 39 розд. I ПК України) з урахуванням загальнодержавних податків і зборів (крім збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, який стягується з вартості послуг стільниковому мобільному зв'язку, ПДВ і акцизного податку на спирт етиловий, який використовується виробниками - суб'єктами господарювання для виробництва лікарських засобів, у тому числі компонентів крові й зроблених з них препаратів (крім лікарських засобів у вигляді бальзамів і еліксирів).

Таким чином, операції по передачі майна у фінансовий лізинг і повернення майна, переданого у фінансовий лізинг, є об'єктом оподаткування ПДВ, база оподаткування яких відповідно до п. 188.1 ст. 188 розд. у ПК України визначається виходячи з договірної вартості (у випадку здійснення контрольованих операцій - не нижче звичайних цін, певних у відповідності зі ст. 39 розд. I ПК України) [3, 6, 7].

Отже, при активному впровадженні лізингу у силу присутніх йому можливостей він може стати потужним імпульсом не тільки у технічному

переозброєнні виробництва, але й структурній перебудові української економіки.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
2. Про фінансовий лізинг. Закон України від 04.02.2021 № 1201-IX. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#text>.
3. Податковий Кодекс України; від 02.12.2010 № 2755-VI. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 "Оренда" затверджено наказом Мініфіну від 28 липня 2000 року № 181. Режим доступу: <https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-14-orenda?menu=119>.
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 (МСБО 17). Оренда, Міжнародний документ від 01.01.2012. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_018#Text.
6. Волинець Л. Відбиття фінансової оренда в обліку орендодавця й орендаря "Експрес-аналіз законодавчих і нормативних актів" N 13, 2015 р.
7. Нагорний О. Фінансовий лізинг об'єктів основних засобів "Баланс" № 68, від 2 вересня 2019 р.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ГЛОБАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ COVID-19

Дугінець Г. В., док. екон. наук, Ніжейко К. А., здобувач наукового ступеня, Київський національний торговельно-економічний університет

Динамічне економічне зростання та прямі іноземні інвестиції (ПІІ) призвели до розширення частки торгівлі в межах глобальних ланцюгів вартості у загальній світовій торгівлі, особливо у машинобудуванні, автомобільній, електричній та електронній промисловості у Східній Азії, Європі та Північній Америці. На відміну від цього, продукція та діяльність низького класу зосереджені в регіонах Африки, Центральної Азії та Латинської Америки (більш детально див. [1]). Глобальне виробництво в цих та інших сферах об'єднує як міжнародні, так і національні компанії в єдину систему яка забезпечує близько 80% світової торгівлі [12]. В межах цієї системи ролі іноземних філій багатонаціональних корпорацій та місцевих фірм різняться, оскільки незважаючи на те, що більшість робочих місць безпосередньо створюються національними підприємствами, зокрема МСП, загальний експорт контролюється ТНК. При цьому, ступінь домінування місцевих фірм у створенні робочих місць залежить від зв'язків постачальників, встановлених з корпораціями. Також наявний інший важливий технологічний контекст трансформації глобального виробництва, який пов'язаний зі зростанням витрат на НДДКР останні роки. Незважаючи на те, що в зв'язку з розвитком волоконно-оптичних технологій все ще спостерігається тенденція до